

թուին, Մոնթի և իւր ամուսին խաթուրի արձանադրութեան մէջ. նրանք ի թվ. ՉԺԱ. գալիս են Կեչառիս և իրենց հոգու արդիւնքը տալիս Սուրբ Գրիգորին «յառաջնորդութե. Թաղէոս վդին». միաբանները քառասնից տօնին երեք օր ժամ են նշանակում, երկուսը Մոնթին և մէկը խաթուրին (Յաւել. Ա. 56). արձանադրութիւնը գտնուում է ժամատան հիւսիսային պատի վերայ ներսից, արեւելեան կիսասեան մօտ:

Պատկեր 130.

Երկու տարի յետոյ՝ «թվ. ՉԺԴ (= 1264)» ոմն Վարճամ. . . (իշխան? փչացած է՝ մի բառի տեղ) եւ ամուսինը Թամթիւր գալիս են և տալիս իրենց հոգու արդիւնքը Սուրբ Գրիգորին. միաբանները սահմանում են չորս ժամ Աստուածածնի Վերափոխման տօնին, երեքը Վարճամին և մէկը Թամթիւրին. արձանադրութիւնը գտնուում է ձախ դասի տաճարին կպած կիսասեան կամարի վերայ (Յաւել. Ա. 57): Նոյն արձանադրութիւնը չնչին տարբերութեամբ կրկնուած է ձախ

դասի սիւնից բարձր, արեւմտեան կամարի վերայ առանց թուականի (Յաւել. Ա. 58): Սորա ներքեւ եղել է սեւագեղով մի արձանադրութիւն, որ այժմ չէ կարդացուում. նոյն խոյակի արեւմտեան ճակատին է հետեւալ փոքրիկ արձանադրութիւնը.

«Քս. ԱԾ ողորմեա Ստեփանոսի | փակայկալին Գանձասարայ | և իւր ծնողացն»:

Այս նոյն Ստեփանոսը 1263 թուին միաբանել է Սանահնի վանքին^(*). անհաւանական է, որ նոյն տարին կամ քիչ յետոյ եկած լինի և Կեչառիս. այս թուականը իրական ընդունելու կոռուան կարող է լինել այն հանգամանքը, որ սրանից քիչ բարձր, կամարի վերայ գրուած է Վարճամի և Թամթիւրի արձանադրութեան կրկնակը, այսինքն 1264 թուին:

Թաղէոսի յաջորդն էր Տէր Աթանաս, որ յիշուում է Արապչահի արձանադրութեան մէջ ՉԻԱ (= 1272) թուին. Վիրապչահը միաբանում է Ս. Նշանին և իւր հալալ արդիւնքից բաժին է տալիս, ստանալով չորս օր ժամ Աստուծանց տօնին. այս միակ անգամն է, որ նուիրատուն միաբանում է այս եկեղեցուն. մեծ մասով Լուսաւորչի եկեղեցուն են միաբանում կամ ընդհանուր կերպով Կեչառիսի ու խաթին: Արձանադրութիւնը գրտնուում է ժամատան հարաւային պատին՝ դրսից (Յաւել. Ա. 59):

Մի տարի յետոյ վանքի բախում՝ մեծ տաճարի դրան առաջ՝ թաղուում է Աբրէհամ քահանան, հաւանօրէն, վանքի միաբաններից մէկը.

«Այս է հանկիստ շնորհաց | Աբրէհամ քահանայի որ | կիսաւրէ (s!) փոխեցաւ թվ. ՉԻԲ»^(**):

ԺԿ. դարի ութսունական թուականներին պէտք է գնել Պռոշի որդի Պապաք Սաղբակեանցի արձանադրութիւնը, որով նուէր է տալիս իւր «Կաւանոցի նորքն ու Մ: սպ: սբ. Գրիգորիս եւ կաթուղիկէս». արձանադրութիւնը չի կազմուած կանոնաւոր հայերէնով, իսկ մի բառ էլ, որ հարկի տեսակ պիտի լինի, փակագիր լինելով, հնարաւոր չեղաւ կարդալ (Յաւել. Ա. 21, պատկ. 55)^(***): Ժամանակը որոշում ենք ենթադրաբար, ընդունելով, թէ հօր մահուանից յետոյ (※ 1584) միայն կարող էր կալուածական նուիրարեցութիւններ անել:

Ոմն Պետրոս եւ Քահանայապետ անթուական մի արձանադրութեամբ «յառաջնորդութե. տր. Յոհաննի-

(*) Զալ. Ա. 35:

(**) Տեա և Լալ., Աղգ. Հանդ. XXIII. 132, բայց ունի «կիսամեայ», փոխ. «կիսաւրէ» ճիշդ ընթերցուածի:

(***) Մեր Խաղբակեանք, Ա. եր. 143, Յաւել. Ա. 21, պատկ. 55: